

Oslo, 28.10.2026

Høringsinnspill til forslaget til statsbudsjett 2027

Norsk Komponistforening (NKF) organiserer profesjonelle komponister og representerer det skapende grunnlaget i musikklivet. Norske komponister er avgjørende for at det skrives ny musikk som reflekterer, utvikler og utfordrer vår tid. Uten komponister skapes det ingen ny musikk, det skjer ingen kunstnerisk fornyelse, og vi har ingen til å sette lyd til vår tid.

Vi registrerer at regjeringen foreslår en nominell økning i kulturdelen av budsjettet. Samtidig innebærer den samlede nominelle veksten på 1,6 prosent i realiteten et kutt når den holdes opp mot både konsumprisindeksen og den generelle lønns- og prisveksten. Resultatet er at institusjoner, organisasjoner og kunstnere får mindre handlingsrom når kostnadene øker mer enn inntekten.

På grunn av dette framstår budsjettet som lite offensivt. Minst like bekymringsfullt er det at forslaget mangler tydelige kulturpolitiske grep for musikklivet, til tross for at vi nå har fått et omfattende kunnskapsgrunnlag gjennom NOU-en *Musikklandet*. Regjeringen har gjennom flere år etterlyst mer kunnskap om musikkfeltet. Nå foreligger den, men budsjettet inneholder dessverre få tegn til oppfølging av anbefalingene i NOU-en fra 2025.

Musikksatsingen som uteble

Noen behov som NOU-en *Musikklandet* peker på, er utfordringer knyttet til produksjon av ny musikk, komponistenes inntektsgrunnlag, manglende formidlingsstrukturer og behovet for en sterkere infrastruktur for musikklivet.

For komponister og skapende kunstnere er situasjonen særlig alvorlig. Produksjon av ny musikk er ressurskrevende og innebærer ofte lange utviklingsprosesser. Dersom Norge skal være et land som skaper musikk, og ikke bare konsumerer den, må det føres en mer aktiv politikk for nyskaping.

NKF mener særlig to satsinger som både musikkfeltet og NOU-utvalget har etterlyst over lengre tid, bør prioriteres:

- en nasjonal scene for samtidsmusikk
- en søkbar insentivordning for ny norsk musikk

Begge tiltakene vil ha stor effekt, samtidig som de representerer relativt beskjedne investeringer sammenlignet med andre kulturpolitiske satsinger.

En nasjonal scene og produksjonshus for samtidsmusikk

Blant de viktigste anbefalingene i NOU-en *Musikklandet* er etableringen av en egen nasjonal scene for samtidsmusikk. Utvalget peker på behovet for sterkere institusjonelle strukturer som kan bidra til utvikling, produksjon og formidling av ny musikk. Dette er en anbefaling NKF har arbeidet for siden 2012. Da fikk NKF laget en rapport kalt KUBE – et produksjonshus for lyd, som fortsatt er en god beskrivelse av behovet.¹

Det senere etablerte SAMT-nettverket jobber for det samme. I SAMT har vi gjort konkrete forundersøkelser og innledende skissering. Vi ser at ressursene kan utnyttes bedre og kompetansen styrkes, og at vi sammen kan bli en drivkraft både nasjonalt og internasjonalt. En slik hub må romme praktiske løsninger som styrker nettverket av andre aktører i hele landet og som satser på utveksling og eksport. Konkrete eksisterende aktører i Oslo står i kjernen. Det er ikke behov for et signalbygg, men gjerne gjenbruk for å etablere funksjonelle produksjonsfasiliteter og scener med gode formidlingsmuligheter. NKF og SAMT har vært i dialog med Ferd om utviklingen av NRKs eiendom på Marienlyst, og Store Studio med tilhørende lydstudioer er et konkret eksempel på eksisterende lokaler som kan egne seg for en nasjonal scene og produksjonshus for samtidsmusikk.²

Andre kunstområder har gjennom flere tiår fått tilsvarende nasjonale utviklingsarenaer. Dansens Hus og Dramatikkens hus har vært svært viktige for utviklingen av henholdsvis danse- og scenekunstheltet. Samtidsmusikken, kunstmusikken og lydkunst mangler fortsatt et tilsvarende samlingspunkt og produksjonshus.

Konsekvensen er at store deler av feltet opererer uten en permanent arena for utvikling og utprøving av nye produksjoner. Det finnes få steder hvor komponister, musikere, teknologer og andre kunstnere kan møtes over tid for å utvikle nye verk, eksperimentere med nye formater og bygge kompetanse på tvers av kunstneriske miljøer og fagmiljøer.

En nasjonal scene for samtidsmusikk vil:

- skape en permanent produksjons- og utviklingsarena for ny musikk,
- styrke samarbeidet mellom komponister, ensembler og institusjoner,
- gi bedre muligheter for kunstnerisk eksperimentering og nytenkning,
- bidra til mer formidling av ny musikk til publikum,
- fungere som et nasjonalt nav med kontaktflater mot hele landet,
- styrke Norges posisjon som ledende nasjon innen samtidsmusikk.

¹ https://kosunde.no/-/wp-content/uploads/2012/11/121003_kube_screen.pdf

² <https://komponist.no/aktuelt/bygger-nytt-nettverk-for-samtidsmusikk>

Det er viktig å understreke at dette ikke bare handler om et bygg. Det handler også om å etablere en struktur som gjør det mulig å utvikle og produsere nye kunstneriske uttrykk på samme måte som andre kunstfelt allerede har fått anledning til.

Når regjeringen har bestilt en NOU som anbefaler etableringen av en slik scene, bør det også forventes at anbefalingen følges opp. Vi mener tiden er inne for å gå fra utredning til handling. NKF ber Stortinget sette av midler over kapittel 320, post 74 til å starte arbeidet med etableringen av en nasjonal scene og produksjonshus for samtidsmusikk. Første fase bør avklare organisering, finansiering, lokalisering og samarbeid med miljøer over hele landet.

En egen insentivordning for ny norsk musikk

Norsk Komponistforening har i flere år tatt til orde for en egen insentivordning for ny norsk musikk, etter modell av insentivordningen for ny norsk dramatikk. Vi registrerer at regjeringen har sett behovet for å stimulere til produksjon av ny dramatikk. De samme argumentene gjør seg gjeldende for musikkfeltet.

I dag bestilles det for lite ny musikk ved de større institusjonene. Resultatet er at store deler av repertoaret domineres av klassisk musikk, samtidig som mulighetene for nye kunstnerskap, større mangfold og bedre representasjon svekkes.

Når større institusjoner finansierer bestillingsverk gjennom ordninger i Norsk kulturfond, konkurrerer de om midler som også skal komme det frie feltet til gode. En egen insentivordning vil kunne avlaste Kulturfondet og samtidig stimulere institusjonene til å bestille mer ny norsk musikk.

En egen insentivordning, som kan ligge inn under kapittel 323, post 70, vil bidra til å løse dette problemet. Ordningen vil bidra til:

- flere bestillinger fra norske komponister,
- flere urfremføringer av nye verk,
- større mangfold og bedre kjønnsbalanse på repertoarsiden,
- sterkere samarbeid mellom institusjoner og opphavere,
- mer nyskaping uten at det går på bekostning av det frie feltet.

NKF har tidligere foreslått en ordning på 10 millioner kroner. En slik satsing vil kunne utløse mellom 30 og 60 nye verk årlig og gi varige effekter langt utover det beløpet som investeres. I en tid der det ofte snakkes om behovet for norsk innhold og norske historier, fremstår det som et paradoks at det ikke finnes en tilsvarende satsing på ny norsk musikk.

Statens kunstnerstipend må styrkes langt mer

Det er positivt at regjeringen foreslår fem nye arbeidsstipender, men dette utgjør bare en økning på 0,7 prosent i antall stipender. Det er ikke tilstrekkelig. Statens kunstnerstipend er blant de mest

effektive virkemidlene i norsk kulturpolitikk. Stipendene gir kunstnere tid, forutsigbarhet og mulighet til fordypning. For komponister er dette ofte avgjørende for å kunne gjennomføre større kunstneriske prosjekter. NKF har tidligere understreket at stipendordningene ofte er forskjellen mellom å kunne fortsette som kunstner og å måtte forlate yrket.

Samtidig har sammenslåingen av stipendordningene for yngre og etablerte kunstnere ført til økt konkurranse om de samme hjemlene. Dette gjør det vanskeligere for yngre kunstnere å etablere seg, og det svekker samtidig intensjonen med ordningen for etablerte kunstnere. Skal arbeidsstipendene fylle sin funksjon som kunstpolitisk virkemiddel, må antallet hjemler økes betydelig mer enn det som foreslås i årets budsjett. På sikt bør det totale antall hjemler doubles. Da må det lages en plan for opptrapping.

En medfinansieringsordning for musikkfeltet

I Norge har vi nylig innført en medfinansieringsordning for det audiovisuelle feltet – en strømmeavgift for filmer og serier. Vi mener tiden nå er overmoden for en tilsvarende ordning for musikk: en medfinansieringsordning eller strømmeavgift rettet mot de store, dominerende musikkstrømmetjenestene, for å finansiere mer ny norsk musikk. Ordningen kan med fordel håndteres gjennom etablerte strukturer, som for eksempel Det norske komponistfond.

Frankrike innførte allerede i 2024 en egen strømmeavgift på musikk som strømmes i landet. Islands kulturdepartement har også nylig indikerte at de ønsker å legge frem et lovforslag om en tilsvarende ordning for å støtte islandsk språk og kultur. Bakgrunnen i begge land er at konkurransen fra internasjonale strømmetjenester og sosiale medier har svekket det levende musikklivet negativt og nasjonale aktørers posisjon. Vi ber derfor Storting og regjering sette av budsjettmidler for å utrede og innføre en norsk medfinansieringsordning for musikk, etter modell fra Frankrike og etter hvert Island.

Sosiale rettigheter og pensjon på stipend

Norsk Komponistforening mener at kunstnere må sikres likeverdige sosiale rettigheter og bedre pensjonsopptjening uavhengig av tilknytningsform. Dagens system er i stor grad tilpasset tradisjonelle arbeidstakerforhold, mens mange komponister og andre kunstnere veksler mellom å være oppdragstakere, frilansere, selvstendig næringsdrivende og mottakere av kunstnerstipend. Dette skaper svakere rettigheter ved sykdom, lavere pensjonsopptjening og større økonomisk uforutsigbarhet gjennom yrkeslivet.

Særlig er manglende pensjonsopptjening på statlige kunstnerstipend en utfordring. Kunstnerstipend er et sentralt virkemiddel for kunstnerisk arbeid og produksjon, men bidrar i liten grad til framtidig økonomisk trygghet. Norsk Komponistforening mener derfor at det må etableres ordninger som sikrer opptjening av pensjonsrettigheter på stipend på linje med annen arbeidsinntekt. Dette vil bidra

til større økonomisk bærekraft i kunstneryrkene og gjøre det lettere å opprettholde et langt og aktivt kunstnerskap.

Norsk Komponistforening støtter ellers Kunstnernetts innspill om behovet for å styrke kunstneres sosiale rettigheter, herunder bedre sykepengeordninger, likeverdige trygderettigheter og et pensjonssystem som er tilpasset kunstneres sammensatte inntekts- og arbeidsforhold.

Flere institusjoner og organisasjoner bør inn på statsbudsjettet

Det frie kunst- og kulturfeltet er avhengig av sterk infrastruktur, stabile institusjoner og velfungerende interesse- og medlemsorganisasjoner. Norsk Komponistforening mener derfor at flere av dagens små og mellomstore institusjoner og landsdekkende kulturorganisasjoner med kulturpolitiske oppgaver av varig karakter bør innlemmes i statsbudsjettet, henholdsvis gjennom kap. 320, post 75 og post 74.

Disse aktørene utgjør en sentral del av kulturlivets infrastruktur ved å bygge kompetanse, representere kunstnergrupper, bidra til internasjonalisering og fungere som bindeledd mellom myndigheter og feltet. En slik innlemmelse vil gi større økonomisk forutsigbarhet, legge til rette for mer langsiktig og effektiv drift.

Vi har tidligere advart mot å samle institusjoner i større tilskuddsordninger under Kulturdirektoratet, og mener at aktører av varig karakter bør samles og sikres en mer stabil finansiering gjennom egne budsjettposter på statsbudsjettet.

NRK – hva regnes som norsk musikk?

Det er positivt at regjeringa foreslår å innføre et krav om 40 prosent norsk musikk også for NRK Jazz og NRK klassisk. Dette er også i tråd med Medietilsynets anbefaling.

Selv om dette er et godt tiltak, sikrer det dessverre verken bruken av norsk musikk eller *ny* norsk musikk i NRK. Med NRKs definisjon av hva som utgjør norsk musikk, er det nok at enten musikerne, dirigenten *eller* komponisten er norsk for at musikken blir rapportert som norsk. På den måten regnes kravet allerede for 2025 som innfridd. Vi ser dette som villedende statistikk. Musikkjefen i NRK forklarer her, i Kontekst³, hvordan NRK rapporterer. Med dagens rapporteringspraksis i NRK vil:

- Musikk av Bach, Beethoven og Mahler, fremført av Bergen Filharmoniske Orkester, regnes som norsk.
- Musikk fra filmene Star Wars og Harry Potter (skrevet av amerikaneren John Williams), fremført av Arktisk Filharmoni, regnes som norsk.
- Alle Vivaldis verker, fremført av en norsk utøver, regnes som norske.

³ <https://www.kontekst.no/kringkastingssjefen-onsker-ikke-nrk-krav-om-jazz-og-klassisk-musikk/>

Etter vårt skjønn egner ikke denne tolkningen seg til formålet: å bidra til å stimulere et rikt, skapende norsk musikkliv. Dersom man skal spille mer norsk og ny norskskapt musikk i NRK, må rapporteringen basere seg på hvor komponisten kommer fra eller arbeider, eller bedre: man må **rapportere separat for musikere, dirigenter og komponister**. For oss er det klart at om musikken skal kunne regnes som norsk, må den ha mer med norsk kontekst å gjøre enn Vivaldi, John Williams eller coverversjoner av amerikanske artister.

For at myndighetene skal kunne vurdere om NRKs musikktilbud bidrar til å styrke norsk musikkliv, må rapporteringen skille mellom norske opphavere, norske utøvere og norske dirigenter. Uten et slikt skille gir statistikken ikke et tilstrekkelig bilde av hvor mye musikk skapt av norske komponister og låtskrivere som faktisk blir spilt.⁴

Oppsummert

Norsk Komponistforening mener årets budsjettforslag mangler kulturpolitiske ambisjoner.

Selv om kulturbudsjettet øker nominelt, innebærer veksten på 1,6 prosent en reell svekkelse når den er lavere enn både konsumprisindeksen og den generelle lønns- og prisveksten. Budsjettet opprettholder i stor grad eksisterende strukturer, men inneholder få nye initiativer som kan styrke kunst- og kulturlivet eller møte utfordringene som er beskrevet i offentlige utredninger og stortingsmeldinger.

For musikkfeltet er dette spesielt tydelig. Vi savner oppfølging av anbefalingene i NOU-en *Musikklandet*, vi savner en satsing på ny norsk musikk, og vi savner konkrete tiltak som styrker komponistenes mulighet til å skape morgendagens kunst. Man må:

- Sette i gang arbeide med en nasjonal scene for samtidsmusikk
- Innføre en egen søkbar insentivordning for ny norsk musikk
- Styrke kunstnerstipendene
- Innføre en egen medfinansieringsordning for musikkstrømming

Kulturpolitikken bør handle om mer enn å forvalte dagens situasjon. Den bør også stake ut kursen for fremtidens kulturliv. I dette budsjettet er den retningen vanskelig å få øye på. Det mener vi Stortinget bør rette opp gjennom sin behandling av budsjettet.

⁴<https://www.medietilsynet.no/nyheter/aktuelt/medietilsynet-vil-vedtektsfeste-krav-til-nrk-om-samarbeid/>